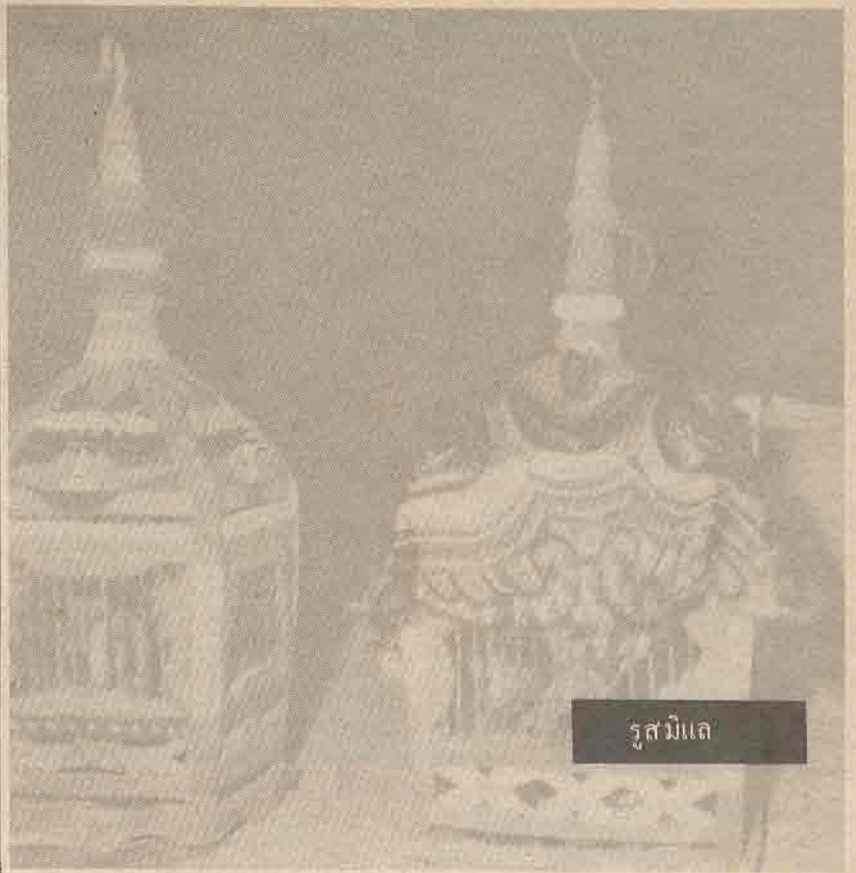

แข่งเสียง ตักแตน เกมใหม่ จาก ชายแดน ภาคใต้

รูสมิแล

กระบวนการแข่งขันฟังเสียงสัตว์
ร้องที่ขึ้นชื่อลือชา และเป็นที่ยอมรับ
ชอบทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม
ชายแดนภาคใต้ นั่นคือการประชัน
เสียงนกเขาขาว หรือนกเขาเล็ก นกเขา
ตัวใดขันดีเป็นพิเศษจะมีราคาแพง
ยิ่งกว่ารถเก๋งคันใหม่เอี่ยม น้แหละสัตว์
เศรษฐกิจที่แท้จริง คือส่งผลให้เจ้าของ

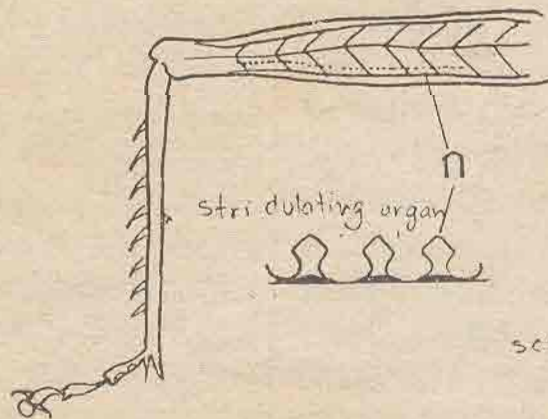
เป็นเศรษฐีมหาศาล จากนั้นไม่นานมานี้
มีกระบวนการฟังเสียงสัตว์ร้องอีกประ-
เภทหนึ่ง และชาวบ้านมีความนิยมกัน
แพร่หลายอย่างรวดเร็ว นั่นคือการแข่ง
ขันฟังเสียงตักแตน ชาวไทยมุสลิม
เรียกตักแตนนี้ว่า "เบอลาแลจือแมะ"
(เบอลาแล = ตักแตน, จือแมะ = เสียง
ร้อง) ชาวบ้านไทยพุทธเรียกตักแตน

ผี หรือตักแตนกาง

ตักแตนร้องได้อย่างไร?¹

ตักแตนดังกล่าวมีลำตัวค่อนข้าง
ยาว ขาว มีปีกและลำตัวสีน้ำตาล
อย่างใบทองแห้ง จัดอยู่ในกลุ่มตักแตน
ผี (Aularches Miliaris) ชาวบ้านเรียก
ตักแตนร้องว่าตักแตนขัน ความจริง
สัตว์จำพวกแมลงไม่ได้ส่งเสียงร้องออก
จากคอและปาก เช่น ปลวกใช้หัวเคาะ
กับรัง ส่วนตักแตนและจิ้งหรีดใช้อวัยวะ
ที่เรียกว่า สไตรดูเลตติ้ง ออร์แกน (Stri-
dulating Organs) ถูกัน คือขาหลังของ
ตักแตนตรงด้านของฟีเมอร์ (Femur)

¹ สุธรรม อารีกุล, บทปฏิบัติการกีฏวิทยา
เบื้องต้น (กรุงเทพฯ: ลาวทิวาวิทยวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2510) หน้า 54.
สัตวศาสตร์, 2510) หน้า 54.

ชาวมาเลเซียเข้ามาสู่ชายแดนของไทย

นั้นเป็นสไตรคเตดดิ้งออร์แกน (ดูภาพประกอบ) ตรงส่วนนี้มีลักษณะเป็นตุ่มเล็ก ๆ (pegs) เรียงตัวกันเป็นเส้นยาว ซึ่งตึกแดนจะใช้ผูกกับขอบปีกหน้า (tegmen) ทำให้เกิดเสียงขึ้น ดังที่ชาวไทยมุสลิมฟังเสียงเป็นจือแหมะ จือแหมะ จือแหมะ จือแหมะ..... บางตัวส่งเสียงจือแหมะ ได้เกือบ 40-50 ครั้งต่อ 1 นาทีนี้แหละเป็นกติกาสัญญ์ในการแข่งขันฟังเสียงตึกแดน

เริ่มจากมาเลเซียเข้าสู่ชายแดนภาคใต้ของไทย

การแข่งขันฟังเสียงตึกแดนเริ่มต้นจากชาวมุสลิมมาเลเซีย แล้วแพร่หลายเข้ามาสู่อำเภอสุโขทัย-สก อำเภอเวียง อำเภอสุโขทัย และอำเภอตากใบ อันเป็นอำเภอชายแดนจังหวัดนราธิวาส

เนื่องจากการจับตึกแดนมาเลี้ยงมีกรรมวิธีง่าย ๆ และถูกกว่านกเขาชวา ฉะนั้นผู้ที่มีฐานะยากจนหรือปานกลาง

เด็กหรือผู้ใหญ่สามารถไปจับตึกแดนจากสุ่มทุมพุ่มไม้ยามค่ำคืนไม่ยากนัก ฉะนั้นการแข่งขันฟังเสียงตึกแดนจึงแพร่หลายเข้าสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มากขึ้นตามลำดับ ขณะนี้หลายอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสต่าง มีการประชันเสียงตึกแดนกันอย่างคึกคัก โดยเริ่มจากระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และกำลังขยายเป็นระดับจังหวัดออกไปตามลำดับ

เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา นายอำเภอสุโขทัย-สก ได้จัดให้มีการแข่งขันฟังเสียงตึกแดน ณ สนามกีฬาทหารบก หน่วยที่ว่าการอำเภอสุโขทัย-สก ตึกแดนตัวใดเสียงดี ชัยชนะหรือ จะได้รับรางวัลที่ 1 วิทยุเทป ที่ 2 พัดลม ที่ 3 กระดิกน้ำ หรือเตารีด และรางวัลชมเชยอีกหลายรางวัล แถมมีรางวัลสำหรับหมายเลขประจำเสาที่แขวนตึกแดน ซึ่งคณะกรรมการจะจับฉลากขึ้นมารับรางวัลที่ 1 มีทีวีสี 14 นิ้ว ที่ 2 สร้อยคอทองคำหนัก 2 สลึง ที่ 3 รถจักรยาน 2 ล้อ

และรางวัลชมเชยอีกมากมาย ปราบกฏว่ามีเจ้าของตึกแดนที่ข้ามฝั่งแม่น้ำสุโขทัย-สกมาจากมาเลเซีย และเจ้าของบ้านนำตึกแดนเข้าประชันเสียงกัน ไม่ต่ำกว่า 5,000 ตัว ผู้ชนะคืนนั้นเป็นเจ้าของตึกแดนจากมาเลเซีย นับว่าเป็นการแข่งขันที่ยิ่งใหญ่

ไปดูการแข่งขันตึกแดนที่โลกโพธิ์

เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม ศกนี้ ผู้เขียนและเพื่อน ๆ ได้ไปดูการแข่งขันตึกแดนอีกครั้งหนึ่งที่หมู่ 4 อำเภอโลกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีเจ้าของตึกแดนจกควั่นคต่ง ๆ ในอำเภอโลกโพธิ์ เช่น ตำบลคลองทราย ป่าบอน ลำเป่า ห้วยแระ นาคือ ญู โลกอื่น คลองช้าง บางโคระ เกาะตา คอนเท็ด และทุ่งยางแดง ชาวบ้านต่างนำตึกแดนที่เชื่อมั่นว่าต้องได้รับชัยชนะในค่ำคืนนี้ ต่างถือธงตึกแดนซึ่งตัวกรงทำด้วยไม้ระกำ หวาย ทางสาธุ และวัตถุอื่น ๆ แต่ละกรงต่างประดิษฐ์ประคอยและมีสีสันน้ำดู บ้าง

ทำเป็นกรงสามเหลี่ยม สีเหลี่ยม บ้างใช้
กะลามะพร้าวทำเป็นรูปลิง รูปค้าง ภาย
ในมีตักแตนตัวโปรดพร้อมที่จะบรรเลง
ดนตรีประชันเสียงกับคู่แข่งทุกเมื่อ

ตักแตนที่เข้าแข่งขันแต่ละตัวมี
ชื่อน่าสนใจเช่น กระหิงทอง ขวานฟ้า
หน้าแดง แก้วสับประคด ขุนแผน เสียง
แก้ว และเสียงใส ฯลฯ

สนามแข่งขันเป็นสนามหญ้า มี
เสาไม้สูงประมาณ 1 เมตรครึ่งปักไว้
4 แถว ๆ ละประมาณ 18-19 ต้น
บนยอดเสาแต่ละเสาจะมีที่แขวนกรง
ตักแตน เจ้าของตักแตนต่างไปหยิบ
ฉลากที่กรรมการเพื่อดูหมายเลขเสา
จากนั้นจึงนำตักแตนไปแขวนประจำ
เสาที่ตรงกับหมายเลขฉลาก

เจ้าของและกองเชียร์ต่างยืน
เป็นกลุ่มใกล้กรงตักแตนของตนบ้างก็
ฟังเสียงตักแตนที่เริ่มร้อง แกร๊ก...
แกร๊ก... แกร๊ก... แกร๊ก... คันทันมีตัก-
แตนเข้าแข่งขัน 73 ตัว ที่มีตักแตน
จำนวนน้อยเพราะตอนเย็น วันนั้นฝนตก
หนัก เป็นเหตุเจ้าของตักแตนหลายคนมี
ปัญหาเกี่ยวกับการเดินทางจึงต้องงดมา
แข่งขัน แต่อย่างไรก็ตามตักแตนทั้ง
73 ตัว เมื่ออยู่ในกรงตรงเสาแข่งแล้ว
ต่างก็บรรเลงเพลงร้องของมันดังกระหึ่ม
เหมือนดนตรีวงใหญ่ประสานเสียง
ดัง แกร๊ก... แกร๊ก... แกร๊ก... แกร๊ก...
แกร๊ก... แกร๊ก... แกร๊ก... อย่างสม่า
เสมอ

เสียงโฆษกพูดทั้งภาษาไทยและ
ภาษามลายูว่า “พ่อแม่พี่น้องทั้งหลาย
อีก 20 นาที จะถึงเวลาตี 9 (3 ทุ่ม) เรา
จะปิดไฟฟ้าทุกดวงที่สนามแข่งขัน เพื่อ
ให้กรรมการได้ตัดสินว่าตักแตนตัวใด
จะได้รับรางวัล ซึ่งมีพัสดุม และวิทยุ
นอกจากนี้ มีรางวัลที่จะให้เจ้าของ
ตักแตนจับรางวัลโชคคืออีกหลายรางวัล

ร้ายไปกว่านั้นบางรายถึงกับถูกส่องด้วยปืน เพราะ
เจ้าของบ้านเขาใจว่ามีผู้ร้ายจะเข้ามาขโมยควาย เพราะเห็นส่ง
สัญญาณกันด้วยแสงไฟฉายวับ ๆ แวม ๆ นี่คือนันตรายของ
นักล่าตักแตน

พ่อแม่พี่น้องที่อยู่ในสนาม เมื่อเราปิด
ไฟฟ้าแล้ว ขอให้ถอยออกมาจากเสาที่
ผูกกรงตักแตนให้มานั่งที่ริมสนาม เพื่อ
ให้กรรมการเดินไปฟังเสียงได้ถูกต้อง
ขอขอบคุณมากครับ...”

บริเวณสนามขณะนั้นมีชาว-
บ้านทั้งไทยพุทธมุสลิม มาดูและฟัง
เสียงตักแตนกันอย่างคับคั่ง แม่ค้าขาย
ขนมที่ร้านริมสนามต่างขายดีเป็นพิเศษ

นายเชาวโรจน์ กิ่งรัตนะ หนุ่ม
นักมวยวัย 30 ชาวบ้านบางโคระ เจ้า
ของตักแตนชื่อ เสียงแก้ว และเสียงใส
ได้เล่าว่า “ผมเลี้ยงตักแตนมา 1 เดือน
แล้วครับ เคยแข่งขันได้รางวัลชนะเลิศ
ได้พัสดุมมาใช้ ตักแตนของผมขยันร้อง
มาก เริ่มแข่งขันตั้งแต่ตี 10 (4 ทุ่ม) จน
ถึงตี 4 มันไม่หยุดร้องเลยครับ คันทันผม
มีความมั่นใจว่าชนะอีก ถ้ากรรมการ
มีความยุติธรรมนะครับ ผมเคยโดน
เบียดมาแล้ว คือกรรมการหาว่าตักแตน
ผมขยันไม่จริง ความจริงผมจำเสียงมัน
ได้แม่นยำ พอยกที่ 2 เขาว่าตักแตนผม
ไม่ขยันเลยให้ตัวอื่นชนะไป ผมเลยแก้
หน้าคือเอาตักแตนตัวที่วานี้แหละครับ
ไปแข่งที่สนามอื่นบ้าง ในที่สุดไปชนะ
แชมป์จากอำเภอสายบุรี และหนองจิก
เวลานี้มีคนมาขอซื้อ 500 บาท ผมไม่
ขายหรอกครับ อีกอย่างหนึ่งตักแตน
ส่วนใหญ่จะขยับกลางคืน แต่ของผมมัน
แปลกดีคือขยับทั้งกลางวันและกลาง
คืน แลมันทั้งที่มืดและที่สว่าง แม้ผม
จะหมุนกรงเวียนไปเวียนมาเพื่อให้มัน
เวียนหัว แต่มันก็ยังขยับอยู่นั่นเอง ยิ่ง

เวลาแข่งจนครบ 3 ยกแล้ว มันจะพลัด
ตกลงมาที่พื้นกรงทันที ผมเข้าใจมันคง
เหนื่อยน่าดู”

ก่อนจบการสนทนา เจ้าของตัก-
แตนเสียงแก้วและเสียงใส บอกว่า
“เมื่อเลี้ยงตักแตนใหม่ ๆ ผมโดนแฟน
ที่บ้านว่าทุกวัน แต่ตอนนี้ผมไม่ถูกว่า
แล้วครับ ความจริงผมเองก็มีอันจะกิน
แต่มันชอบนี่ครับ แลมันแข่งทุกครั้งไม่
เคยพลาดรางวัลหรอกครับ”

เจ้าของตักแตนอีกคนหนึ่งคือ
นายอารง สาอะ หนุ่มไทยมุสลิม จาก
บ้านเกาะคา เขาพูดซ้ำ ๆ ว่า “ผมยัง
เป็นนักศึกษาปอเนาะ ผมและเพื่อนชอบ
เลี้ยงตักแตน ตักแตนของผมคอนได้
ใหม่ ๆ ไม่ค่อยขยันฟังขยันไม่กีวันนี่เอง
ครับ ผมเคยนำไปแข่งขันที่บ้านคลอง
ทรายและบ้านเกาะคา ได้รับไฟฉายเป็น
รางวัลชมเชยถึง 2 ครั้ง คันทันผมมั่นใจ
ว่าจะได้รับรางวัลอีกครับ

นาที่ระทึกใจ

เสียงโฆษกประกาศว่า “พ่อแม่
พี่น้องทั้งหลายเวลาแข่งขันตักแตนได้
มาถึงแล้ว ขอให้พ่อแม่พี่น้องมานั่งกันที่
ริมสนาม เวลานี้กรรมการพร้อมที่จะลง
มือตัดสินแล้ว...”

เมื่อโฆษกพูดจบ เจ้าของและกอง-
เชียร์จากหมู่บ้านต่าง ๆ ถอยกันมานั่ง
ริมสนามทั้ง 2 ฟาก เสียงพูดคุยกันพึม-
พำ... จากนั้นไฟฟ้าบนเสากลางสนาม
ดับหมดทุกดวง ความมืดก็ครอบคลุม
ไปทั่วบริเวณสนามแข่งขัน ซึ่งมีตักแตน
เพียงใดยังทำให้ตักแตนบรรเลงเสียงดัง

กระหึ่มเพียงนั้น คือมีเสียง แกร๊ก... แกร๊ก... แกร๊ก... แกร๊ก... ดังยิ่งขึ้น

จากนั้นมีเสียงนกหวีดเป่าขึ้นเป็นสัญญาณ กรรมการแถวละ 2 คน ต่างเดินไปที่เสาที่หนึ่งของแต่ละแถว เสา มี 4 แถว จึงมีกรรมการ 8 คน คนหนึ่งถือไฟฉายกระบอกเล็ก ๆ เพียงไว้ส่องเมื่อจดคะแนน อีกคนหนึ่งคอยช่วยนับเสียงตึกแต่น

กรรมการทั้งคู่จะขึ้นนับเสียงตึกแต่นเสาละ 1 นาทีเท่านั้น เมื่อครบกำหนดแล้ว เสียงนกหวีดจะให้สัญญาณให้ก้าวไปยังเสาถัดไปตามลำดับ จนครบจำนวนเสาแต่ละแถว เรียกว่าหมดยกที่ 1 เมื่อยกที่ 2 เริ่มขึ้น กรรมการแต่ละแถวก็จะสลับแถวกันใหม่ ทำเช่นนี้จนครบ 3 ยก เพราะฉะนั้นตึกแต่นแต่ละตัว จะต้องผ่านการฟังของกรรมการทุกคู่ จากนั้นกรรมการแต่ละคู่จึงนำผลของการฟังตึกแต่นแต่ละตัวมารวมคะแนน เพื่อตัดสินเป็นขั้นสุดท้าย

ผลการแข่งขันคืนนั้น ปรากฏว่า

ตึกแต่นซอยาวี จากบ้านทุ่งยางแดง ได้รับรางวัลที่ 1 คือภายใน 3 นาที ร้องได้ 123 ครั้ง (40+43+40) รางวัลที่ 2 ได้แก่ตึกแต่นซอยเสียงแก้ว ของนายชาวโรจน์ กิ่งรัตนะ จากบ้านบางโคระ ภายใน 3 นาที ร้องได้ 121 ครั้ง (39+42+40) และรางวัลที่ 3 ได้แก่ตึกแต่นของนายรอยแม จากบ้านทุ่งยางแดง ภายใน 3 นาที ร้องได้ 120 ครั้ง (39+41+40)

การเสาะหาและเลี้ยงตึกแต่น

ตึกแต่นดังกล่าวข้างต้นนี้ตามธรรมชาติมันจะออกหากินในเวลาค่ำคืน ตัวที่ส่งเสียงร้องนั้นคือตัวผู้ส่งสัญญาณเรียกตัวเมีย ด้วยเหตุนี้เอง บรรดานักล่าตึกแต่นต่างคอยด้อม ๆ มอง ๆ ไปตามสุ่มพุ่มพุ่มไม้คอยฟังเสียงร้องของตึกแต่น พร้อมกับใช้ไฟฉาย ในมือคอยส่อง เป็นบางครั้งบางคราว ที่โชคดียังได้ตึกแต่นไปตามต้องการ แต่ที่เคราะห์ร้ายถึงกับโดนงูกัดก็มีหลายราย เพราะจิตใจจ้องแต่ตึกแต่น และไม่ไ้ระมัดระวังอันตรายที่คอยล่าเหยื่อยามราตรีเช่นกัน อีกประการหนึ่งเสียงร้องของตึกแต่นไม่แตกต่างกันไปจากงูร้ายมากนัก ร้ายไปกว่านั้นบางรายถึงกับถูกส่องด้วยปืน เพราะเจ้าของบ้านเข้าใจว่ามีผู้ร้ายจะเข้ามา ขโมยควายเพราะเห็นส่งสัญญาณกันด้วยแสงไฟฉายวับ ๆ แวม ๆ นี่คือนันตรายของนักล่าตึกแต่น

เมื่อได้ตึกแต่นมาแล้ว เจ้าของก็นำมาเลี้ยงไว้ในกรงเล็ก ๆ อาหารที่ให้กิน ส่วนใหญ่ ได้แก่ แดงกวา หยวกกล้วย ผักกาด ผลฝรั่ง และส่วนของโคนใบสับปะรด อาหารดังกล่าวนี้ระวังอย่าให้บูดเน่าถึงกับมีแมลงหวี่หรือแมลงวันค่อม ดังนั้นเจ้าของจึงเปลี่ยนกรงใหม่แทน

ผลจากการแข่งขันตึกแต่น

แนวโน้มการเลี้ยงและการแข่งขันเลี้ยงตึกแต่นของชาวบ้านชายแดนภาคใต้ขณะนี้จะเป็นที่นิยมมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เพราะว่ามีรางวัลเป็นของล่อใจ แม้คนที่พลาดรางวัลแข่งขันก็อาจได้รับรางวัลการจับฉลากเพื่อรับของกำนัลจากผู้จัดรายการอีกด้วย

ส่วนผู้จัดรายการแข่งขันย่อมได้กำไรจากค่าเสาหรือค่าสมัครของบรรดาเจ้าของตึกแต่นที่เข้าแข่งขัน เช่นเสาละ 10 บาท ถ้าจัด 500 เสา ก็จะได้เงินถึง 5,000 บาท เงินที่ได้ก็นำไปซื้อรางวัล เช่น พัดลม วิทยุทรานซิสเตอร์ หรือของที่มีราคาค่างวดไม่มากนัก ก็ย่อมได้กำไรเป็นธรรมดา ฉะนั้นผู้จัดรายการและผู้มาร่วมรายการต่างหวังผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นประการสำคัญ นักล่ารางวัลหรือเจ้าของตึกแต่นต้องคอยติดตามข่าวการแข่งขัน ณ สนามอื่น ๆ อยู่เสมอ

ส่วนผลที่ได้ตามมาโดยอ้อม คือทำให้ชาวบ้านมีโอกาสพบปะสังสรรค์ เป็นนันทนาการยามค่ำคืน แดงพ่อค้าและแม่ค้ามีโอกาสหากำไรจากการขายอาหารอีกด้วย ประการถัดมาการจับตึกแต่นมาแข่งขันนั้น นับว่าเป็นการช่วยกันกำจัดศัตรูพืชโดยปริยาย แต่ที่ควรระมัดระวังก็คือตอนออกล่าตึกแต่น อย่าให้ถึงกับมีอันตรายดังกล่าวข้างต้น

การแข่งขันฟังเสียงตึกแต่นเกมใหม่ชายแดนภาคใต้ จะเป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านชอบกันเพียงไม่นาน หรือจะเพิ่มความเร้าก็ไปตามลำดับ อย่างที่นิยมประชันเสียงนกเขาชวาในปัจจุบันนี้ก็ต้องคอยติดตามฟังข่าวกันต่อไป และไม่ทราบว่าจะจับสัตว์มีปีกชนิดใดอีก มาประชันเสียงกันให้ครื้นเครงตามประสาชาวบ้าน